

Olje- og energidepartementet

Vår ref.:
PALDeres ref.:
[Navn]Dato:
29. september 2022

Teknas innspill til NOU 2022: 6 Nett i tide – om utvikling av strømmettet

Tekna – Teknisk-naturvitenskapelig forening er den største masterforeningen i Norge, og den største fagforeningen i Akademikerne med 97 000 medlemmer. Våre medlemmer har mastergrad eller mer fra tekniske og naturvitenskapelige fagområder.

Innledning

Teknas hovedbudskap er at det må bygges mer nett, raskere. Nett er en forutsetning for å nå klimamålene og for å utvikle eksisterende og ny industri. Politikk og regler for utbygging av nett må endres når virkeligheten og utfordringene forandrer seg. Vi har gått fra en situasjon med få søknader om nettilknytning til en situasjon med mange og omfattende søknader fra kraftkrevende industri. Det er nå slik at industriutvikling og arbeidsplasser glipper fordi det ikke er nok nett. Et framtidig strømmett basert på vannkraft må integreres med andre fornybare energikilder, og forberedes for integrasjon med et framtidig havnett for havvind og ulike installasjoner offshore. Tekna mener at Norge har alle muligheter for å utvikle oss som en fornybar energinasjon med konkurransedyktige strømpriser for husholdninger, næringsliv og industri.

Strømnettutvalgets arbeid ble i juni 2022 sendt på høring med frist innen utgangen av september. Utvalget har vurdert tiltak for å redusere tiden det tar å utvikle og konsesjonsbehandle nye nettanlegg, det har sett på prinsippene for å ivareta en samfunnsøkonomisk utvikling av strømmettet i en tid med stor usikkerhet ved forbruksutviklingen, og utvalget har vurdert mulige forbedringer i systemet med tilknytningsplikt. Fokuset er på kraftforbruk og ikke kraftproduksjon, og behovet for ny kraft. Utvalget viser til Energikommisjonen for spørsmål om ny kraftproduksjon. Utvalget har heller ikke vurdert havnett, som kommer i en egen utredning i oktober 2022.

Tekna viser til vårt innspill til Stortingets behandling av energimeldingen våren 2022 og innspill til Energikommisjonen (se vedlegg). Vi har først og fremst uttalt oss om behovet for ny fornybar kraft og muligheten for utvikling av ny industri. Tekna har tidligere støttet innføring av effektprising og teknologi for effektkontroll for forbruker slik at et jevnere strømforbruk i Norge kan oppnås, og vi har støttet en nasjonal strategi for SMART GRID som inkluderer løsninger for smarte bygg og lokalt distribuert strøm- og varmeproduksjon. Tekna har også tidligere pekt på at vi i Norge har et stort potensial for energiøkonomisering. Løsninger som gir større fleksibilitet og mindre forbruk vil begrense behovet for utbygging av nett.

Nettsituasjonen på land og til havs begrenser nå mulighetene for kraft til ny industri og elektrifisering av eksisterende industri ved overgang fra fossile energikilder. Elektrifiseringen av samfunnet har gått raskere enn myndighetene har planlagt for. Antall søknader om nettilknytning og størrelsen på søknadene har de siste 3-4 årene økt dramatisk, og noen prosjekter flytter ut av landet eller utsettes på grunn av manglende nettilknytning og/eller krafttilgang. Overføring av kraft mellom regioner med svært ulike priser begrenses av kapasiteten i sentralnettet og har medvirket til høye priser nå under kraftkrisen i Europa. Utbygging av planlagt havvind på Sørlege Nordsjø II har også blitt halvert som følge av en uklar politisk strategi for nettutvikling til havs og kobling til det norske strømnettet på land.

Tiden er nå for å bygge nett

Tekna er positive til regjeringens høye ambisjoner for et grønt industriløft, elektrifisering og kutt i klimagassutslipp. En forsert utbygging av fornybar energi og nettinfrastruktur er en forutsetning for å nå disse målene. Dagens politikk og dagens system for utbygging av nett svarer ikke til oppgaven.

Tekna støtter hovedlinjene i strømmnettutvalgets forslag om å bygge nett i tide for å nå overordnede samfunns mål.

Strømmnettutvalget peker på at digitalisering av saksbehandling og forbedring i tilknytningsprosessen er viktig, gjennom eksempelvis innføring av frister og framdriftsplaner, tidligere involvering og utredninger, og mer parallelle prosesser. Utvalget foreslår også bedre tilrettelegging for saksbehandlingen gjennom bedre forarbeid og forbedring av søknader, «fast track» for mindre saker, og bruk av betingede anleggskonsesjoner. Alle disse tiltakene krever økte ressurser til konsesjonsmyndighetene.

Lang saksbehandlingstid i NVE kan knyttes til flere forhold. Antall søknader har økt de siste årene. Men NVE har også problemer med å ansette og beholde seniorer innen elkraft og med forvaltningskompetanse. Mange saksbehandlere i NVE går over til nettselskapene, inkludert Statnett, som har helt andre lønnsrammer for rekruttering. Digitalisering av saksbehandling og planleggingsarbeid beslaglegger også saksbehandlere. IKT-kompetanse er mangelvare i NVE og konkurransen i arbeidsmarkedet er stor. I dag er andelen konsulenter for høy,

og kompetansen går ut døra når delprosjekter fullføres. De årlige ABE-kuttene gjør at en avtalt opptrappingsplan for lønnsmidler ikke lar seg gjennomføre. Reguleringsmyndigheten for energi (RME) er i en spesielt sårbar posisjon med eget budsjett og små midler for å beholde dyktige medarbeidere.

Tekna mener at kapasitet og kvalitet i saksbehandlingen hos NVE må bedres gjennom økte økonomiske rammer for virksomheten. Velfungerende saksbehandling i NVE er en forutsetning for utvikling av industri og kraftanlegg i Norge.

Tidlig involvering og dialog kan korte ned saksbehandlingstiden og begrense tid brukt på omkamper og krav om tilleggsutredninger. Nettselskapene kan, som utvalget påpeker, involvere kommuner og andre berørte parter i god tid før det sendes søknad om konsesjonsbehandling i NVE.

Tekna er enig i utvalgets vurdering av at det er mulig å korte ned saksbehandlingstiden for bygging av nettanlegg uten å gå på akkord med demokratiske prinsipper om høring, klageadgang og faglige utredning av konsekvenser.

For å ivareta en samfunnsøkonomisk utvikling av nettet anbefaler utvalget bedre prissignaler gjennom innføring av abonnert effekt og tidlig forpliktende tilbud om anleggsbidrag ved nye nettinvesteringer. I tillegg bør nettselskapene gis kostnadsdekning for tidlig utredning. Utvalget anbefaler bedre utnyttelse av dagens nett gjennom vurdering av driftspolicy, tilknytning med vilkår, digital samhandlingsevne, energieffektivisering og bedre utnyttelse av fleksibilitetsressurser. Utvalget mener det bør utarbeides en sektorveileder for samfunnsøkonomisk analyse av nettanlegg.

Utvalget anbefaler en standardisert tilknytningsprosess, bedre informasjon til aktører og kart over ledig kapasitet. Det anbefales også kriterier for vurdering av driftsmessig forsvarlighet og operasjonalisering av tilknytning med vilkår og for tildeling av kapasitet basert på objektive og ikke-diskriminerende kriterier. Utvalget mener at tilsyn med nettselskapenes etterlevelse av tilknytningsplikten bør økes og at det bør innføres utvidet tilknytningsplikt for utvalgte anleggskonsesjonærer.

Strategier og planer for nettutbygging har ikke vært tilstrekkelig for å møte dagens situasjon med en rask økning i antall søknader om nettilknytning fra store industriaktører. Utvalget har imidlertid identifisert at det for tiden skjer mye godt arbeid på dette området blant nettselskapene.

Tekna støtter utvalget i at kraftsystemutredninger og områdeplaner bør videreutvikles og at metodikken for framskrivning av etterspørsel etter nettkapasitet bedres.

Nettselskapene har ikke anledning til å prioritere batterifabrikker som har høy samfunnsnytte i form av verdiskaping og arbeidsplasser framfor datasentre for utvinning av krypto-valuta, med lav samfunnsnytte som gir få arbeidsplasser.

Tekna mener at dagens system for reservasjon av kapasitet etter først-til-mølla-prinsippet ikke bidrar til å nå overordnede mål om industriutvikling, elektrifisering og klimakutt.

Tekna forventer at regjeringen fastsetter kriterier som gjør det mulig å rangere prosjekter etter samfunnsnytte.

Tekna støtter utvalget i at det er behov for sentrale og lokale politiske beslutninger i tilfeller hvor man ønsker å være i forkant med å bygge nettkapasitet for å tiltrekke industriutvikling før det foreligger konkrete søknader på bordet.

Tekna har støttet Stortingets beslutning om å doble strømproduksjonen i Norge ved utbygging av havvind og et havnett. Vi ser fram til utredningen om havnett som ventes i oktober og som vil få stor betydning for strømmettet på land og utvikling av kraftkrevende industri i Norge.

Vi ser frem til regjeringens videre behandling av saken.

Med vennlig hilsen

Line Henriette Holten
generalsekretær

Vedlegg:

[Teknas innspill til energimeldingen, april 2022](#)

[Teknas innspill til Energikommisjonen, mai 2022](#)